

El salt de la direcció del cinema a la del teatre

Àgata Roca, Nora Navas, Jordi Rico i Pere Arquillué en un instant del muntatge que avui s'estrena al Romea ■ DAVID RUANO

El director de cinema d'autor debuta en el teatre avui amb l'estrena d'«Els veïns de dalt», una comèdia amarga al Romea, molt diferent de la seva filmografia

Cesc Gay, el nou 'veí'

J. Bordes
BARCELONA

El realitzador de cinema Cesc Gay va imaginar-se una comèdia de pla general i ritme trepidant. Es tractava d'un to molt diferent a la seva marcada filmografia i, amant del teatre habitual, va entendre que les fustes de l'escenari serien el seu lloc idoni de naixement. Així neix *Els veïns de dalt*, una comèdia de boulevard, amb aires de la tradició francesa que signen Yasmina Reza entre molts d'altres, que s'es-

trena oficialment aquest vespre al Teatre Romea. Per fer el debut s'assegura un repartiment solvent: Pere Arquillué, Àgata Roca, Nora Navas—debuta en comèdia teatral però ja ha temptejat el teatre intermitentment—i Jordi Rico. Cesc Gay és el nou veí de la família teatral. De moment s'ho ha passat molt bé i insinua que, si funciona, hi haurà més trajectòria.

Un pla quan es roda ja no admet canvis. Una escena es pot transformar contínuament a la sala

d'assaig i es reviu funció a funció. Aquest és un dels canvis que ha motivat més Gay, que comprova com el teatre és una relació íntima i fàcil entre l'autor i director i els actors i productors. Tot roda molt més ràpid que en el cine. Cesc Gay és conegut com un director de cinema que prepara molt cada pla amb els actors. Potser és per això—comentava Arquillué fa uns dies en la presentació— que “no sembla novell”. Efectivament, Nora Navas admet que el director ha estat insistent,

“amb idees molt clares” per traslladar a escena.

De què va *Els veïns de dalt*? Com a comèdia amb girs clau, no volen desvelar gaire. Sí que se sap que tot neix d'una anècdota personal. Els veïns del pis de dalt feien molt soroll a les nits. El director també volia traslladar la impúdica baralla al públic d'una parella davant de, pràcticament, desconeguts. I és que la parella estable (Arquillué i Roca) conviden els veïns de dalt a visitar-los. Però, de referents hi ha la discussió si han d'adver-

tir-los que se senten força les seves festes íntimes nocturnes. Al voltant d'una trobada, aparentment informal, es troben dues parelles en moments vitals molt diferents: uns, en una relació cansada; els altres, en una relació molt oberta i fresca.

Gay va mentir durant prop de quatre mesos als seus amics. Els deia que tenia una obra de teatre escrita i els explicava la divertida trama. Tothom li demanava per llegir-la. Però ell no havia escrit gaire res, la reescrivia al seu cap

depenent de les reaccions. Finalment, es va veure forçat a escriure-la. Diu que havia de ser una obra de teatre perquè el que imaginava no lligava, per a res, amb el seu cinema. L'aproximació al Romea es va produir quan Àgata Roca interpretava amb les T de Teatre *Dones com jo* en aquella sala. En només 24 hores, Borja Sitjà —“pocs cops he rigut tant llegint un text”— va aprovar que entrés en la seva primera temporada de director artístic del Romea.

Cesc Gay admet que

Un degoteig constant que cau del cinema al teatre amb més freqüència

El teatre i el cinema són expressions artístiques cosines. Mouen els mateixos paràmetres (trama, espai, actors...) però amb una diferència evident. Uns graven la representació per la càmera que ho fixa (i que permet repetir el pla fins que es dóna per bo), cosa que permet els canvis de mirada i la varietat de les localitzacions, per exemple, mentre que l'altra representació es fa sempre en directe, integrant els possibles imprevistos a l'acció. Molts són els directors de cinema que es poden veure en les platees teatrals i molts directors d'escena s'inspiren en el cinema per trobar solucions imaginatives a capítols concrets de l'escena.

Segurament, perquè el teatre depèn de menys estructura per fer el salt, són més els directors de cinema que salten al teatre, que al revés. En els últims temps, cal comptar Joaquim Oriestrell, Isabel Coixet, Agustí Villaronga o Sílvia Munt. Oriestrell va estrenar *Tots fem comèdia* al Grec del 2013, quan feia pocs

Joaquim Oriestrell en la presentació del 'Tots fem comèdia', el 2013 ■ M. PEREZ / EFE

mesos que havia preparat la dramàturgía de *9 maletes*, un viatge entre poètic i musical a la Sala Muntaner amb Eduard Iniesta i Mercè Sampietro.

Agustí Villaronga va debutar el Grec passat amb *El testament de Maria*, un drama que Blanca Portillo ha estat representant fins ahir al Lliure de Montjuïc.

Ja el 2004 Isabel Coixet va

atrevir-se amb una íntima *84 Charing Cross Road*, al Romea. No ha tornat a dirigir més teatre. Si que ha mantingut més relació Sílvia Munt que, des del *Surabaya* (2005) ha repetit amb *Cap al tard*, (2007), *Una comèdia espanyola* (2009) i *Dubte* (2012).

Al'altra banda, Oriol Broggi prepara el seu debut com a codirector de telefilm amb el

cinesta Carlos Marqués-Marcet (*10.000 km*). Ficcionen els últims 12 dies de Lluís Companys. Se sumará a Albert Espinosa, un autor multifuncional des de sempre. Per a Cesc Gay, l'excepció és el director polonès Roman Polanski: va començar fent teatre i va triomfar en el cinema. A Catalunya, l'exemple és Ventura Pons. ■

l'embrí del muntatge teatral coincideix amb la manera de crear les seves pel·lícules: partir d'una anècdota quotidiana amb uns personatges ben convencionals, que amb el seu guió aconseguen portar a altres llocs. El que varia

La trama es desenvolupa en temps real, sense el·lipsis, amb la màxima naturalitat

notablement és el to. Si al cinema, sovint ha assajat individualment i rodar (a vegades per exigències de producció, com va ser el cas d'*Una pistola en cada mano*, 2012) perquè uns no s'influencien amb els altres, el director reconeix que és indispensable en

teatre que el procés de fixació dels personatges "cal que sigui conjunt". Li ha generat estranyesa assajar comèdia, perquè si no hi ha públic, ningú riu. Va ser quan van començar a deixar entrar espectadors que l'obra es va anar situant a lloc, amb els gags i els riures ben afinats.

Els veïns de dalt és com un pla seqüència perquè no hi ha cap el·lipsi. Tot succeeix en temps real: un sopar en què es desperta una situació de conflicte i els protagonistes miren de sobreviure-hi amb una certa dignitat. Si en el cine els seus personatges masculins surten malparats, en el teatre, només puntualment, pateixen l'escarni en aquesta obra, insinuen els actors.

Del quotidià a la veritat
Gay ha dirigit des de la normalitat, buscant la veritat de cada escena que generi una certa perplexitat. Per això, aquest humor no és fàcil ni exagerat.

Navas comprovava que el seu personatge funcionava millor si es presentava des d'una certa contenció, permetent que el públic imagini el que no diu. I és que, com passa en obres com *Un Déu salvatge*, *El nom*, *Bona gent* o *Aire de*

'Els veïns de dalt' ressona a comèdia dramàtica, com 'Un Déu salvatge'

família (peces que recentment s'han vist a la cartellera de Barcelona, en teatres que gestiona Focus, amb un perfil de públic sorprenentment desigual) els girs sorprenen el públic alhora que demostren les contradiccions dels personatges, fent-los

molt humans. Efectivament, l'espai escènic d'*Els veïns de dalt*, podria ser perfectament vàlid per a *El nom* o per a *Un Déu salvatge*: un menjador aparentment un punt esnob amb molta llibreria i petits punts de llum escampats per l'estança acollidora.

"Per què ha de generar estranyesa que un director de cinema salti al teatre?", es pregunta l'autor i director. Gay enveja els actors que són promiscus i varien el format (teatre, televisió, cinema) sense que ningú s'exclami. Variar de format permet oxigenar el treball professional. Pere Arquillué el fet de celebrava poder estrenar una comèdia a Barcelona, on, generalment, només li encarreguen papers carregats de drama, amb excepcions, com és el cas de Cyrano. El mateix director admet que moltes de les seves pel·lícules "serien un avorriments" si les plantegés en el camp del teatre. ■